

Sygn. akt II PK 374/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 kwietnia 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Myszka (przewodniczący)
SSN Krzysztof Rączka (sprawozdawca)
SSN Małgorzata Wrębiakowska-Marzec

w sprawie z powództwa M. K., P.S., A.R., A.N., R.S.
przeciwko Sądowi Okręgowemu w T.
o wynagrodzenie,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 5 kwietnia 2017 r.,
skarg kasacyjnych strony pozwanej od wyroku Sądu Okręgowego w B.
z dnia 26 marca 2015 r., sygn. akt [...],

**uchyla zaskarżony wyrok w zakresie, w jakim Sąd Okręgowy
oddalił apelacje pozwanego w odniesieniu do powodów P.S.,
R.S., A.R., M.K. oraz A.N. i przekazuje sprawę Sądowi
Okręgowemu w B. do ponownego rozpoznania i orzeczenia o
kosztach postępowania.**

UZASADNIENIE

Powodowie [...] domagali się od pozwanego Sądu Okręgowego w T.:

- a. wyrównania wynagrodzeń miesięcznych od 1 dnia miesiąca przypadającego po miesiącu, za który naliczono brakujące wynagrodzenie do dnia zapłaty,
- b. wyrównania wynagrodzeń rocznych od dnia 1 kwietnia roku, w którym świadczenie to winno być wypłacone do dnia zapłaty,
- c. wyrównania nagród jubileuszowych:
 - dla M.K. od dnia 2 września 2013 r. do dnia zapłaty,
 - dla W. S. od dnia 2 czerwca 2009 r. do dnia zapłaty,
 - dla J.S. od dnia 2 września 2011 r. do dnia zapłaty,
 - dla P.S. od dnia 1 września 2011 r. do dnia zapłaty,
 - dla A.N. od dnia 1 września 2011 r. do dnia zapłaty,
 - dla R.S. od dnia 12 października 2012 r. do dnia zapłaty.

Wyrokiem z dnia 20 października 2014 r., Sąd Rejonowy w B. częściowo uwzględnił roszczenia powodów i zasądził na rzecz J. S. kwotę 8.753,48 zł, na rzecz M.K. kwotę 14.550,72 zł, na rzecz W.S. kwotę 804,61 zł, na rzecz A.R. kwotę 11.088,06 zł, na rzecz R.S. kwotę 14.480,90 zł, na rzecz A.N. kwotę 16.294,34 zł, na rzecz P.S. kwotę 15.924,80 zł oraz na rzecz B. F. kwotę 9.714,82 zł wraz z ustawowymi odsetkami.

Powodowie byli sędziami w pozwanym Sądzie Okręgowym w T.. Z dniem 22 kwietnia 2009 r. weszła w życie ustawa z dnia 20 marca 2009 r. o zmianie ustawy prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz.U. Nr. 56, poz. 459; dalej również jako: „ustawa zmieniająca” lub „nowela”), która zmieniła zasady wynagradzania sędziów. W związku ze zmianą zasad wynagradzania sędziów w art. 10 ust. 2 noweli uregulowano ich wynagrodzenia w okresie przejściowym. Na mocy tej regulacji stawkę wynagrodzenia zasadniczego sędziego należało ustalić uwzględniając staż pracy sędziego na stanowisku zajmowanym w dniu 1 stycznia 2009 r., a jeżeli jest to korzystniejsze - staż pracy sędziego na wszystkich dotychczas zajmowanych stanowiskach sędziowskich lub prokuratorskich (ogólny staż pracy); uwzględnienie ogólnego stażu pracy nie mogło jednak stanowić podstawy ustalenia wynagrodzenia zasadniczego sędziego sądu okręgowego w stawce szóstej i siódmej, a w przypadku sędziego sądu apelacyjnego - w stawce dziewiątej i

dziesiątej. Staż pracy na zajmowanym stanowisku oraz ogólny staż pracy, niezbędny do uzyskania poszczególnych stawek wynagrodzenia zasadniczego, określała tabela, stanowiąca załącznik nr 3 do ustawy zmieniającej.

Jak ustalił Sąd Rejonowy w B. przy ustalaniu stawek awansowych powodów pozwany wziął pod uwagę (jako w swojej ocenie korzystniejszy) posiadany przez nich na dzień 1 stycznia 2009 r. staż pracy na stanowiskach sędziów sądu okręgowego i przyznał powodom w związku z powyższym następujące stawki awansowe: stawkę 5 powodom B. F., A. N., A. R., R. S., P. S. Z kolei stawkę 6 powodom M. K., J. S. oraz W. S. Na skutek pism powodów z żądaniem ponownego przeliczenia stawki wynagrodzenia zasadniczego od dnia 1 stycznia 2009 r. pozwany dostrzegając pewną nierówność w traktowaniu sędziów z długoletnim stażem pracy na stanowisku sędziego sądu okręgowego przyznał kolejne (wyższe) stawki awansowe następującym powodom: stawkę 6 – R.S. z dniem 7 marca 2010 r.; B. N. z dniem 15 stycznia 2012 r.; P. S. z dniem 15 stycznia 2012 r. oraz A. R. z dniem 28 marca 2012 r. Stawkę 7 zaś J. S. z dniem 27 listopada 2012 r.; W. S. z dniem 19 czerwca 2011 r. Pozostałym powodom odmówiono przyznania wyższych stawek awansowych.

W ocenie Sądu Rejonowego pozwany ustalając wynagrodzenie powodów w powyższy sposób zaniżył ich wynagrodzenie w okresie objętym sporem o kwoty:

- M.K. – 23.086,39 zł,
- W.S. – 13.005,03 zł,
- J.S. – 19.714,20 zł,
- P.S. – 31.826,23 zł,
- B.F. – 25.671,43 zł,
- A.R. – 27.074,63 zł,
- A.N. – 32.435,09 zł,
- R.S. – 28.167,02 zł.

Sąd Rejonowy wskazał, że przedmiotem sporu była w niniejszej sprawie ocena, czy pozwany prawidłowo zastosował w stosunku do powodów przepis art. 10 ust. 2 ustawy o zmianie ustawy prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz.U. Nr. 56, poz. 459), oraz przepis art. 91a ustawy prawo o ustroju sądów powszechnych (jednolity tekst: Dz.U. z 2013 r., poz. 427; dalej również jako

„PrUSP”) a w konsekwencji, czy w sposób prawidłowy ustalił wysokość wynagrodzenia zasadniczego powodów. Sąd I Instancji przyjął, iż wykładnia literalna (gramatyczna) art. 10 ust. 2 ustawy zmieniającej nie nasuwa wątpliwości interpretacyjnych. W konsekwencji zbędne było uciekanie się do innych metod wykładni (celowościowej i systemowej). Sąd nie zakwestionował przy tym, że na podstawie tego przepisu brak jest możliwości kumulatywnego zastosowania w stosunku do powodów obu rodzajów stażu pracy (ogólnego i stanowiskowego) celem ustalenia wysokości należnych im stawek wynagrodzeń zasadniczych. Sąd pokreślił, iż powodowie nie kwestionowali prawidłowości zastosowania w stosunku do nich przez pozwanego powyższego przepisu. Sąd również nie znalazł podstaw, aby powyższe kwestionować. Pozwany prawidłowo wybrał celem ustalenia wysokości wynagrodzenia powodów posiadany przez nich na dzień 1 stycznia 2009 r. staż stanowiskowy.

Sąd Rejonowy wskazał następnie, że istotą sporu w niniejszej sprawie była kwestia, czy do powodów należało również dodatkowo zastosować już na dzień 1 stycznia 2009 r. prócz art. 10 ust. 2 ustawy zmieniającej art. 91a § 3 prawa o u.s.p. wprowadzający nową regułę awansową sędziów. Celem rozstrzygnięcia powyższego sporu należało, w ocenie Sądu I Instancji, w pierwszej kolejności odnieść się do treści ustawy z dnia 20 marca 2009 r. o zmianie ustawy prawo o ustroju sądów powszechnych, która wprowadziła oba wyżej wymienione przepisy. W wyniku analizy treści wspomnianej ustawy Sąd Rejonowy przyjął, że z przepisu tego w żaden sposób nie wynika, iż nie znajduje on zastosowania do jakiegokolwiek grupy sędziów, w tym do grupy sędziów, których wynagrodzenie zostało ustalone na mocy art. 10 ust. 2 powyższej ustawy. Potwierdzenie powyższego Sąd znajdował także w treści art. 15, zgodnie z którym ustawa wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia (tj. z dniem 22 kwietnia 2009 r.), z wyjątkiem art. 1 pkt 2 lit. g oraz art. 3 pkt 3 lit. h, które wchodzi w życie po upływie 30 dni od dnia ogłoszenia. Również art. 10 ust. 2 nie zawierał, zdaniem Sądu Rejonowego, zakazu zastosowania do sędziów, których wynagrodzenie było na jego podstawie przeliczane, zawierającego regułę awansową ustaloną w art. 91a. Art. 10 ust. 2 ustawy zmieniającej miał na celu jedynie jednorazowe przyporządkowanie wszystkich sędziów sądów powszechnych do nowych stawek wynagrodzenia

zasadniczego.

Wobec przyjętych ustaleń niezrozumiałe było dla Sądu I Instancji rozpoznającego sprawę, dlaczego pozwany nie zastosował wobec powodów również (po ustaleniu ich stawek awansowych na mocy przepisu art. 10 ust. 2 ustawy zmieniającej) przedmiotowego przepisu art. 91a § 3, gdyż wszedł on w życie (wraz z art. 10 ust. 2 ustawy zmieniającej) w dniu 22 kwietnia 2009 r. i adresowany był do wszystkich sędziów, którzy spełniali przesłankę przyznania kolejnej, wyższej stawki awansowej (tj. dysponowali odpowiedniej długości stażem pracy na zajmowanym stanowisku) niezależnie od tego czy kolejne pięć lat na danym stanowisku (po jego objęciu) nastąpiło przed, czy po dacie z którą nastąpiło przeliczenie na mocy art. 10 ust. 2 ustawy zmieniającej wynagrodzeń sędziów.

Sąd Rejonowy uznał za nietrafny pogląd pozwanego, zgodnie z którym konstruując art. 91a prawa o u.s.p. ustawodawca miał na myśli, iż „pięć kolejnych lat na danym stanowisku” oznacza pięć lat następujących po ustaleniu stawki wynagrodzenia zasadniczego w okresie przejściowym na podstawie art. 10 ust. 2 ustawy zmieniającej. Brak było bowiem jakiegokolwiek logicznego uzasadnienia dla przyjęcia takiej interpretacji wskazanego przepisu, choćby dlatego, iż przepis ten znajduje w równym stopniu zastosowanie również do sędziów, którzy uzyskali nominacje na stanowiska wyższe dopiero po dniu 1 stycznia 2009 r., tj. sędziów do których przepis art. 10 ust. 2 ustawy zmieniającej w ogóle nie miał zastosowania. W konsekwencji przyjęcie interpretacji proponowanej przez pozwanego stanowiłoby, zdaniem Sądu, interpretację *contra legem* a nadto prowadziłoby do nieuzasadnionego żadanymi racjonalnymi okolicznościami stosowania różnych terminów uzyskania podwyższonej stawki awansowej dla sędziów, którzy uzyskali 5 - letni (lub dłuższy) staż na stanowisku sędziego sądu okręgowego przed dniem 1 stycznia 2009 r. oraz pozostałych sędziów. Powyższy przepis zaś takiego rozróżnienia w żadnym razie nie wprowadza. W ocenie Sądu z wykładni literalnej art. 91a § 3 prawa o u.s.p. wynika w sposób jednoznaczny, iż ustawodawca miał na myśli „kolejne 5 lat pracy na tym stanowisku” następujące po jego objęciu, gdyż o przedmiotowym objęciu poszczególnych stanowisk mowa w § 1 przywołanego powyżej przepisu.

Sąd uznał, iż poszczególni powodowie winni uzyskać w okresie spornym

następujące stawki awansowe: powódka M.K. na dzień 1 stycznia 2009 r. powinna na podstawie przepisu art 10 ustawy zmieniającej otrzymać piątą stawkę wynagrodzenia zasadniczego, a następnie, także ze skutkiem na dzień 1 stycznia 2009 r. powinna na podstawie art. 91a § 3 prawa o u.s.p. otrzymać kolejną szóstą stawkę wynagrodzenia zasadniczego, skoro pięcioletni okres zatrudnienia na stanowisku sędziego sądu okręgowego upłynął jej przed tą datą. Kolejną siódmą stawkę wynagrodzenia powódka winna otrzymać z dniem 7 lipca 2009 r. Powódka W.S. na dzień 1 stycznia 2009 r. powinna zostać zaszeregowana do szóstej stawki wynagrodzenia zasadniczego na podstawie art. 10 ustawy zmieniającej, a następnie od dnia 1 stycznia 2014 r. winna otrzymać kolejną, ósmą stawkę. Powódka J.S. na dzień 1 stycznia 2009 r. powinna otrzymać najpierw stawkę piątą a następnie od razu szóstą. Stawkę siódmą zaś w dniu 1 stycznia 2014 r. Powód P.S. na dzień 1 stycznia 2009 r. powinien mieć ustalone wynagrodzenie zasadnicze wg stawki piątej, a następnie ze skutkiem na ten sam dzień zostać mu ustalone wynagrodzenie ze stawki szóstej, zaś od dnia 1 stycznia 2012 r. - stawki siódmej. Powódka B.F. na dzień 1 stycznia 2009 r. powinna otrzymać piątą, a następnie od razu szóstą stawkę wynagrodzenia. Siódmą stawkę natomiast od dnia 27 sierpnia 2013 r. Powód A.R. na dzień 1 stycznia 2009 r. powinien zostać zaszeregowany do piątej stawki wynagrodzenia zasadniczego, a jednocześnie do szóstej stawki z uwagi na posiadany staż pracy na stanowisku sędziego sądu okręgowego. Siódmą stawkę winien otrzymać w dniu 27 lutego 2012 r. Powódka A.N. na dzień 1 stycznia 2009 r. otrzymać wynagrodzenie w stawce piątej, a następnie szóstej. W dniu 15 stycznia 2012 r. z kolei w stawce siódmej. Powód R.S. na dzień 1 stycznia 2009 r. powinien otrzymać wynagrodzenie w stawce piątej i od razu szóstej. Z kolei od dnia 7 marca 2012 r. w stawce siódmej.

Sąd Rejonowy oddalił powództwa w pozostałym, nieuwzględnionym zakresie, sąd uwzględnił zgłoszony przez pozwanego sąd okręgowy zarzut przedawnienia roszczeń powodów. Powodowie złożyli pozew w dniu 5 maja 2014 r. z zażądaniem roszczenia należnego za okres od dnia 1 stycznia 2009 r. do dnia 30 kwietnia 2011 r. uległy przedawnieniu.

Apelację od wskazanego wyroku wywiodła zarówno strona pozwana jak i strona powodowa.

Sąd Okręgowy w B. wyrokiem z dnia 26 marca 2015 r., sygn. akt [...] uznał, że zaskarżony wyrok Sądu Rejonowego jest słuszny i oddalił obydwie apelacje.

Sąd Okręgowy wskazał, że Sąd I Instancji trafnie przyjął, iż ustalenie wysokości wynagrodzenia na podstawie art. 10 ust. 2 ustawy o zmianie ustawy prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz.U. Nr 56, poz. 459) i następnie niezastosowanie reguły awansowej wynikającej z przepisu art. 91a § 3 prawa o ustroju sądów powszechnych, prowadziło do nieuzasadnionego zróżnicowania wysokości wynagrodzenia powodów. Doprowadziło, zdaniem Sądu II Instancji, do sytuacji, którą nie sposób zaakceptować, jako sprzecznej z elementarnym poczuciem sprawiedliwości oraz konstytucyjną zasadą równości wobec prawa i wyrażoną w art. 91 § 1 ustawy o u.s.p. zasadą, iż zróżnicowanie wysokości wynagrodzenia sędziów zajmujących równorzędne stanowiska sędziowskie powinno być adekwatne do zróżnicowania ich stażu pracy. Zgodnie z przyjętym przez Sąd Okręgowy stanowiskiem nieprawidłowe stosowanie art. 91a § 3 ustawy o u.s.p. doprowadza do nierównego potraktowania poszczególnych grup sędziów zatrudnionych w Sądzie Okręgowym. Jest to sytuacja, która nie znajduje żadnego racjonalnego uzasadnienia i jest w sposób oczywisty niesprawiedliwa, gdyż niejako „karze” sędziów późniejszym awansem finansowym za to, że wcześniej awansowali na stanowisko sędziego sądu okręgowego, a ponadto nie da się pogodzić ani z wyrażoną w art. 91 § 1 prawa o u.s.p. zasadą, iż zróżnicowanie wynagrodzeń sędziów na tych samych stanowiskach powinno być adekwatne do zróżnicowania ich stażu pracy, ani z konstytucyjną zasadą równości wobec prawa. Przyczyną tego nieuzasadnionego pokrzywdzenia finansowego powodów w stosunku do grupy sędziów, którzy na dzień 1 stycznia 2009 r. nie mieli jeszcze pięcioletniego stażu pracy na stanowisku sędziego sądu okręgowego było niezastosowanie przez pozwany Sąd wobec powodów (i pozostałych sędziów o ponad pięcioletnim stanowiskowym stażu pracy) reguły awansowej wskazanej w art. 91a § 3 prawa o u.s.p.

Sąd II Instancji podkreślił również, że zasada równego traktowania pracowników stanowi szczególny aspekt ogólniejszej zasady równouprawnienia, uważanej za jedno z fundamentalnych praw człowieka. W ocenie Sądu Okręgowego, wynika z niej, że zasada awansu do bezpośrednio wyższej stawki

wynagrodzenia zasadniczego po upływie kolejnych pięciu lat pracy na danym stanowisku sędziowskim powinna być na równi stosowana zarówno wobec sędziów, którzy objęli stanowisko sędziego sądu okręgowego po 1 stycznia 2009 r., jak i wobec tych, którzy takie stanowisko objęli w okresie między 1 stycznia 2004 r. a 31 grudnia 2008 r., jak i wobec tych, którzy już przed 1 stycznia 2004 r. zajmowali stanowisko sędziego sądu okręgowego.

Powyższy wyrok w części oddalającej apelację pozwanego skargami kasacyjnymi w odniesieniu do powodów: M.K., P.S., A.R., A.N. i R.S. zaskarżył pełnomocnik pozwanego podnosząc naruszenie:

1) art. 10 ust. 2 ustawy z dnia 20 marca 2009 r. o zmianie ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 56, poz. 459) - dalej: ustawa zmieniająca - przez jego błędną wykładnię i przyjęcie za dopuszczalne rekonstruowanie normy prawnej określającej wynagrodzenie sędziów na podstawie przepisów pochodzących z dwóch różnych rodzajowo i funkcjonalnie części aktu normatywnego, tj. ustawy zmieniającej, a to art. 10 ust. 2 ustawy zmieniającej oraz art. 91a § 3 PrUSP, co doprowadziło do zniweczenia celu ustawy, poprzez kilkukrotne zaliczenie tych samych okresów pracy (stażów) do okresu pracy, stanowiącego podstawę (kryterium) ustalenia stawki wynagrodzenia zasadniczego jednej osoby (sędziego);

2) art. 91a § 3 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. - Prawo o ustroju sądów powszechnych (jednolity tekst: Dz.U. z 2015 r., poz. 133 ze zm.) - dalej: PrUSP - przez jego błędną wykładnię i przyjęcie, że:

a) prawidłowe zastosowanie art. 91a § 3 ustawy PrUSP wymagało, aby w stosunku do powoda pozwany Sąd Okręgowy w T. na dzień 1 stycznia 2009 r. po pierwsze ustalił na podstawie art. 10 ustawy zmieniającej, przy zastosowaniu zasad wskazanych w art. 10 ust. 2 ustawy zmieniającej oraz tabeli stanowiącej załącznik nr 3 do ustawy zmieniającej, nową stawkę wynagrodzenia zasadniczego (tj. w przypadku powoda piątą), a następnie (po drugie) także na dzień 1 stycznia 2009 r. ustalił w oparciu o art. 91a § 3 PrUSP kolejną, bezpośrednio wyższą (tj. w przypadku powoda szóstą) stawkę wynagrodzenia zasadniczego ze względu na to, że pięcioletni okres zatrudnienia powoda na stanowisku sędziego sądu okręgowego upłynął przed datą 1 stycznia 2009 r. (tj. przed datą obowiązywania art. 91a § 3

ustawy PrUSP);

b) art. 91a § 3 PrUSP pozwala na zaliczenie do pięcioletniego okresu zatrudnienia sędziego na stanowisku sędziego sądu okręgowego wszystkich poprzednich okresów pracy na tym stanowisku, niezależnie od tego czy lata pracy na stanowisku sędziego sądu okręgowego przypadają przed datą 1 stycznia 2009 r. czy też po dacie 1 stycznia 2009 r.;

c) dopuszczalne jest rekonstruowanie normy prawnej określającej wynagrodzenie sędziów na podstawie przepisów pochodzących z dwóch różnych rodzajowo i funkcjonalnie części aktu normatywnego, tj. ustawy zmieniającej, a to art. 10 ust. 2 ustawy zmieniającej oraz art. 91a § 3 PrUSP, co doprowadziło do zniweczenia celu ustawy, poprzez kilkukrotne zaliczenie tych samych okresów pracy (stażów) do okresu pracy, stanowiącego podstawę (kryterium) ustalenia stawki wynagrodzenia zasadniczego jednej osoby (sędziego);

d) ustalenie wysokości wynagrodzenia powodów na podstawie art. 10 ustawy zmieniającej, przy zastosowaniu zasad wskazanych w art. 10 ust. 2 ustawy zmieniającej oraz tabeli stanowiącej załącznik nr 3 do ustawy zmieniającej i następnie niezastosowanie reguły awansowej wynikającej z przepisu art. 91a § 3 PrUSP, prowadziło do nieuzasadnionego zróżnicowania wysokości wynagrodzenia powodów;

3) art. 8 ustawy zmieniającej w związku z art. 3 k.c. w związku z art. 300 k.p. w zw. z art. 91a § 3 PrUSP przez jego niewłaściwe zastosowanie (przejawiające się w niezastosowaniu normy wyrażonej w art. 8 ustawy zmieniającej do ustalonego w rozpoznawanej sprawie stanu faktycznego, pomimo istnienia podstaw do dokonania subsumcji) - skutek przyjęcia za dopuszczalne wstecznego działania normy wyrażonej w art. 91a § 3 PrUSP, co skutkowało zastosowaniem tego unormowania (art. 91a § 3 PrUSP) do zdarzeń (okresu pracy na stanowisku sędziego sądu okręgowego, stanowiącego podstawę ustalenia stawki wynagrodzenia zasadniczego sędziego danego sądu), które zaszły przed datą 1 stycznia 2009 r. (datą, od której obowiązywał art. 91a § 3 PrUSP), z którymi prawo nie wiązało przed tą datą skutków prawnych w unormowaniu tym przewidzianych, co nastąpiło przy tym nie tylko bez wymaganego oparcia w brzmieniu ustawy (art. 3 k.c. w związku z art. 300 k.p.), lecz wbrew wyraźnej woli ustawodawcy

niedopuszczenia do takiego skutku;

4) art. 11² ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. - Kodeks pracy (jednolity tekst: Dz.U. z 2014 r., poz. 1502 ze zm.) - dalej: k.p. - w związku z art. 10 ust. 2 ustawy zmieniającej oraz art. 91 § 1 PrUSP i art. 91a § 3 PrUSP przez niewłaściwe zastosowanie w ustalonym stanie faktycznym wskutek przyjęcia, że obliczenie i wypłacenie przez skarżącego wynagrodzenia zasadniczego powodom w wysokości ustalonej na podstawie art. 10 ustawy zmieniającej, przy zastosowaniu zasad wskazanych w art. 10 ust. 2 ustawy zmieniającej oraz tabeli stanowiącej załącznik nr 3 do ustawy zmieniającej i następnie niezastosowanie reguły awansowej wynikającej z przepisu art. 91a § 3 PrUSP, prowadziło do nieuzasadnionego zróżnicowania wysokości wynagrodzenia powodów, co stanowiło naruszenie zasady równego traktowania w zatrudnieniu;

5) art. 11³ k.p. w związku z art. 10 ust. 2 ustawy zmieniającej oraz art. 91 § 1 PrUSP i art. 91a § 3 PrUSP przez niewłaściwe zastosowanie w ustalonym stanie faktycznym wskutek przyjęcia, że obliczenie i wypłacenie przez skarżącego wynagrodzenia zasadniczego powodom w wysokości ustalonej na podstawie art. 10 ustawy zmieniającej, przy zastosowaniu zasad wskazanych w art. 10 ust. 2 ustawy zmieniającej oraz tabeli stanowiącej załącznik nr 3 do ustawy zmieniającej i następnie niezastosowanie reguły awansowej wynikającej z przepisu art. 91a § 3 PrUSP, prowadziło do nieuzasadnionego zróżnicowania wysokości wynagrodzenia powodów, co stanowiło naruszenie zasady niedyskryminacji w zatrudnieniu;

6) art. 32 Konstytucji RP w związku z art. 10 ust. 2 ustawy zmieniającej oraz art. 91 § 1 PrUSP i art. 91a § 3 PrUSP przez niewłaściwe zastosowanie w ustalonym stanie faktycznym wskutek przyjęcia, że obliczenie i wypłacenie przez skarżącego wynagrodzenia zasadniczego powodom w wysokości ustalonej na podstawie art. 10 ustawy zmieniającej, przy zastosowaniu zasad wskazanych w art. 10 ust. 2 ustawy zmieniającej oraz tabeli stanowiącej załącznik nr 3 do ustawy zmieniającej i następnie niezastosowanie reguły awansowej wynikającej z przepisu art. 91a § 3 PrUSP, prowadziło do nieuzasadnionego zróżnicowania wysokości wynagrodzenia powodów, co stanowiło naruszenie konstytucyjnej zasady równości wobec prawa.

W odpowiedzi na skargi kasacyjne z dnia 31 sierpnia 2015 r. pełnomocnik

powodów wniósł o oddalenie skarg kasacyjnych, a w przypadku uwzględnienia skargi o nieobciążanie powodów kosztami zastępstwa procesowego pozwanego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna jest uzasadniona.

Stosownie do art. 398¹³ § 1 i 2 k.p.c., Sąd Najwyższy rozpoznaje sprawę w granicach skargi kasacyjnej (jej podstaw) i jest związany ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia, jeżeli skarga nie zawiera zarzutu naruszenia przepisów postępowania (bądź jeżeli taki zarzut okaże się niezasadny).

Istotą problemu jaki pojawił się w przedmiotowej sprawie była wykładnia przepisów art. 10 ust. 2 ustawy zmieniającej PrUSP oraz art. 91a § 3 PrUSP i wynikający z nich sposób obliczania przysługującej danemu sędziemu stawki wynagrodzenia zasadniczego.

W pierwszej kolejności należy zauważyć, że przedmiotowa kwestia była już badana przez Sąd Najwyższy, który w szeregu orzeczeń, wydanych jednak już po rozstrzygnięciu przedmiotowej sprawy zaskarżonym wyrokiem, wskazał jak należy rozumieć uregulowania zawarte w art. 10 ustawy zmieniającej oraz w art. 91a PrUSP. Sąd Najwyższy w składzie rozpoznającym niniejszą sprawę podziela stanowisko wyrażone w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 20 października 2015 r., sygn. akt III PK 107/14 (LEX nr 1813460), zgodnie z którym nieuprawnione są wykładnia i stosowanie prawa, przyjmujące, że po zastosowaniu regulacji art. 10 ust. 2 ustawy z 20 marca 2009 r. można uzyskać kolejny wzrost stawki na podstawie art. 91a § 3 u.s.p. bez spełnienia warunku kolejnych pięciu lat pracy na danym stanowisku. Nie są to bowiem regulacje, które stanowią odrębne podstawy wzrostu stawki. Przeciwnie, wynika z nich zasada przyznawania stawki bezpośrednio wyższej po upływie kolejnych pięciu lat pracy na danym stanowisku. Wyjątek stanowi tylko przyspieszenie przejścia do stawki piątej mimo braku 5 lat pracy na stanowisku sędziego w sądzie okręgowym, w sytuacji, gdy ogólny staż pracy na stanowisku sędziego przekracza 15 lat. Niezasadne są zatem żądania wyższych stawek odwołujące się do kumulacji lub zbiegu stosowania podstaw

wzrostu z art. 10 ust. 2 ustawy z 20 marca 2009 r. i art. 91a § 3 u.s.p., gdyż pierwszy przepis jedynie w części modyfikuje zasadę koniecznej sekwencji kolejnych pięciu lat pracy jako warunku wyższej (kolejnej) stawki wygradzenia zasadniczego.

Przytoczyć w tym miejscu należy wykładnię przywoływanych powyżej przepisów dokonaną w postanowieniu Sądu Najwyższego z dnia 3 listopada 2015 r., sygn. akt III PZP 6/15 (LEX nr 1977934), w którym Sąd wyjaśnił, że upływ kolejnych lat stażu służby sędziowskiej, o którym stanowi art. 91a § 3 p.u.s.p., należy liczyć nie od dnia 1 stycznia 2009 r., lecz od daty objęcia przez sędziego stanowiska w danym sądzie. Zatem sędzia, który pełnił urząd (pozostawał w służbie) w dniu 1 stycznia 2009 r., mógł uzyskać stawkę awansu płacowego bezpośrednio wyższą niż wynikająca z art. 10 ustawy nowelizującej nie wcześniej niż po upływie 10 lat pracy na stanowisku sędziowskim, które zajmował tego dnia. Kolejny awans płacowy w jego przypadku mógł mieć miejsce dopiero po upływie następnych (kolejnych) 5 lat służby. Ta reguła zachowuje aktualność aż do czasu, gdy sędzia pełniący służbę na tym samym stanowisku (np. sędziego sądu okręgowego) uzyska prawo do wynagrodzenia w maksymalnej stawce przewidzianej dla danego stanowiska sędziowskiego (w przypadku sędziego sądu okręgowego jest to stawka ósma). To stwierdzenie jest logiczną konsekwencją zasady, w myśl której sędzia legitymujący się dłuższym stażem na stanowisku sędziego sądu okręgowego nie może otrzymywać wynagrodzenia zasadniczego w wysokości niższej niż sędzia tego samego sądu posiadający krótszy staż stanowiskowy. Sąd Najwyższy w składzie rozpoznającym niniejszą sprawę podziela w całości wykładnię dokonaną w powołanym powyżej postanowieniu.

Odnosząc powyższe rozważania do stanu faktycznego przedmiotowej sprawy należy zauważyć, że pozwany zasadniczo prawidłowo określił powodom stawki wynagrodzenia, kierując się w tym zakresie dyspozycją art. 10 ust. 2 ustawy z 20 marca 2009 r., a następnie, po osiągnięciu przez danego sędziego stażu 10 lat pracy w Sądzie Okręgowym, przyznając kolejną stawkę wynagrodzenia na podstawie art. 91a § 3 PrUSP. Jedynie w odniesieniu do wynagrodzenia powódki M.K. pozwany przyznał niejako „awansem” szóstą stawkę wynagrodzenia, mimo, że powódce brakowało jeszcze 6 miesięcy do osiągnięcia stażu 10 lat pracy na

stanowisku sędziego sądu okręgowego. Takie działanie pozwanego było wynikiem prawidłowej wykładni i zastosowania art. 10 ust. 2 ustawy zmieniającej, jak również art. 91a § 3 PrUSP.

Dokonując oceny zasadności zarzutów sformułowanych przez skarżącego należy wskazać, że Sąd Okręgowy w zaskarżonym wyroku zasadniczo nie naruszył art. 10 ust. 2 ustawy zmieniającej, bowiem ten przepis został przez Sąd zinterpretowany i zastosowany prawidłowo, w zakresie w jakim Sąd ustalił stawki wynagrodzenia przysługujące powodom na dzień 1 stycznia 2009 r. na podstawie normy wyrażonej w tym przepisie.

Bez wątpienia natomiast Sąd Okręgowy w B. naruszył art. 91a § 3 PrUSP w związku z art. 10 ust. 2 ustawy zmieniającej, bowiem Sąd ten nieprawidłowo przyjął, że po określeniu stawki wynagrodzenia sędziego na podstawie art. 10 ust. 2 ustawy zmieniającej należy dodatkowo podwyższyć stawkę wynagrodzenia na zasadach określonych w art. 91a § 3 PrUSP, co w konsekwencji doprowadziło do ponownego zaliczenia stanowiskowego stażu pracy, który był już brany pod uwagę przy określaniu stawki wynagrodzenia na podstawie art. 10 ust. 2 ustawy zmieniającej i przyznania kolejnej stawki wynagrodzenia na podstawie stażu pracy, który stanowił już podstawę przyznania odpowiedniej stawki wynagrodzenia na podstawie art. 10 ust. 2 ustawy zmieniającej. Taka wykładnia i zastosowanie wskazanych powyżej przepisów prawa, dokonane przez Sąd Okręgowy, są sprzeczne ze wskazaną w pierwszej części niniejszego uzasadnienia linią orzecniczą Sądu Najwyższego i zawartą w niej prawidłową wykładnią przedmiotowych przepisów. W tym zatem zakresie zarzuty skarżącego okazały się słuszne i zasługiwały na uwzględnienie.

Sąd wydając zaskarżony wyrok nie wziął pod uwagę charakteru art. 10 ust. 2 ustawy zmieniającej. Przepis ten jest przepisem szczególnym w stosunku do art. 91a § 3 PrUSP, który ma charakter przepisu przejściowego, intertemporalnego. Norma wyrażona w art. 10 ust. 2 ustawy zmieniającej miała jednorazowe zastosowanie do określenia wynagrodzenia sędziów na podstawie nowego systemu stawek na dzień 1 stycznia 2009 r., a zatem zawierała ona szczególne uregulowania mające na celu dostosowanie istniejących w momencie wejścia w życie ustawy nowelizującej stosunków prawnych do nowych zasad wynagradzania

sędziów i zawierała w tym zakresie uregulowania odrębne zarówno od przepisów dotychczasowych, jak i od przepisów ustawy nowej. W tym zatem zakresie art. 10 ust. 2 ustawy zmieniającej wyłączał zastosowanie art. 91a § 3 PrUSP. Przyjęcie odmiennego rozumienia przywoływanych przepisów prowadziłoby w istocie do pozbawienia sensu art. 10 ust. 2 ustawy zmieniającej, gdyż skutkowałoby jednoczesnym stosowaniem przepisu przejściowego, którego celem było dostosowanie stosunków prawnych do sytuacji wykreowanej znowelizowanym PrUSP oraz przepisu samego PrUSP, którego to stosowanie miał umożliwić przepis intertemporalny, a zatem do tej samej sytuacji prawnej miałyby zastosowanie zarówno przepisy ustawy nowej, jak i przepisy przejściowe, które przewidują unikalny sposób określenia właściwej stawki wynagrodzenia. W praktyce prowadziłoby to do podwójnego zaliczania tych samych okresów pracy i przynawania na ich podstawie kolejnych stawek wynagrodzenia.

Godzi się przy tym zauważyć, że również nieprawidłowo, na co także zwrócił uwagę skarżący, formułując swoje zarzuty, Sąd Okręgowy w B. wskazał, że inna wykładnia omawianych tutaj przepisów prawa godziłaby w zasadę niedyskryminacji i równego traktowania w zatrudnieniu. W orzecznictwie Sądu Najwyższego wyjaśniano już, że zgodne z imperatywnymi przepisami o wynagradzaniu sędziów sądów powszechnych ustalenie sędziemu określonej stawki i wysokości wynagrodzenia zasadniczego nie oznacza naruszenia zakazu dyskryminacji lub zasady równego traktowania sędziów danego sądu (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27 marca 2014 r., III PK 87/13, OSNP 2015 nr 7, poz. 90). A zatem, nie można przyjąć, że zgodne z prawidłową wykładnią bezwzględnie obowiązujących przepisów prawa, w tym przypadku art. 10 ust. 2 ustawy zmieniającej i art. 91a § 3 PrUSP, określenie stawki wynagrodzenia sędziego narusza zakaz dyskryminacji, czy też zasadę równego traktowania w zatrudnieniu. Zasady wynagradzania sędziów wynikają bowiem wprost z przepisów prawa, a nie z dyskrecyjnej decyzji Prezesa Sądu, w którym dany sędzia pełni służbę. Nie jest prawidłowe odwoływanie się do przywoływanych tu zasad prawa pracy w odniesieniu do wynagradzania sędziów, bowiem nie mają one do tej sfery zatrudnienia sędziów zastosowania.

W związku z powyższym orzeczono jak w sentencji, zgodnie z art. 398¹⁵ § 1

k.p.c.

O kosztach orzeczone na podstawie art. 108 § 2 w związku z art. 398²¹ k.p.c.

kc